

**Вища технічна освіта
в Центральній і Східній Європі:
гене́за, сучасність і перспективи розвитку**

4–5 листопада 2019

Львів

**Wyższa szkoła techniczna
w Europie Środkowej i Wschodniej:
geneza, terażniejszość i perspektywy rozwoju**

4–5 listopada 2019

Lwów

Wrocław
University
of Science
and Technology

Politechnika
Śląska

Cracow University
of Technology

GDAŃSK UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY

**Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”
Politechnika Wrocławska
Politechnika Gdańska
Politechnika Krakowska
Politechnika Śląska**

Międzynarodowa konferencja

**Wyższa szkoła techniczna
w Europie Środkowej i Wschodniej:
geneza, terażniejszość i perspektywy rozwoju**

4–5 listopada 2019

Lwów

Національний університет "Львівська політехніка"

Вроцлавська політехніка

Гданська політехніка

Краківська політехніка

Сілезька політехніка

Міжнародна конференція

**Вища технічна освіта
в Центральній і Східній Європі:
гене́за, сучасність і перспективи розвитку**

4–5 листопада 2019

Львів

Науковий комітет

Ректор Національного університету “Львівська політехніка”, д.т.н., проф.	Юрій Бобало
Ректор Краківської політехніки, проф., д-р габ. інж.	Ян Казьор
Ректор Вроцлавської політехніки, проф., д-р габ. інж.	Цезари Мадриас
Ректор Гданської політехніки, проф., д-р габ. інж.	Кшиштоф Вільде
Ректор Сілезької політехніки, проф. д-р габ. інж.	Аркадіуш Менжик

Організаційний комітет

Національний університет “Львівська політехніка”:

Голова — проректор, д.е.н., проф.	Наталія Чухрай
Заступник голови — директор Науково-технічної бібліотеки, к.т.н.	Андрій Андрухів
Заступник голови — завідувач кафедри історії, музеєзнавства та культурної спадщини, д.пед.н., проф.	Поліна Вербицька
Координатор — завідувач науково-методичного відділу Науково-технічної бібліотеки. к.н.соц.ком.	Рената Самотий

Програма конференції

І день – 4 листопада, понеділок

Науково-технічна бібліотека, вул. Професорська, 1, гол. чит. зала

9:00 Реєстрація

10:00 Урочисте відкриття конференції
Ректор Національного університету “Львівська політехніка”,
д.т.н., проф. **Юрій Бобало**

Вітальні промови:

Від Генерального Консульства Республіки Польща у Львові

Мер міста Вроцлава – **Яцек Сутрик**

Мер міста Львова – **Андрій Садовий**

Вітальні промови від організаторів конференції:

Вроцлавська політехніка – проф., д-р габ. інж. **Тадеуш Венцковскі**

Гданська політехніка – д-р **Анна Валек**

Сілезька політехніка – проф., д-р габ. інж. **Богуслав Лазаж**

Пленарне засідання

І сесія

Модератор:

*д.пед.н., проф. **Поліна Вербицька**, Національний університет “Львівська політехніка”*

10:30 к.і.н. **Роман Кузьмин**, Національний університет “Львівська політехніка”
З історії наукової і дослідної роботи Національного університету “Львівська політехніка” періоду 1817-1939 рр.

10:50 д.пед.н., проф. **Поліна Вербицька**, Національний університет “Львівська політехніка”
Поєднані спільним корінням: Національний університет «Львівська політехніка» та вищі політехнічні заклади Польщі

- 11:00** Урочисте відкриття виставки:
Ягеллонський університет
Львівський національний університет ім. Івана Франка
“Марія Склодовська-Кюрі – надзвичайна жінка”
д-р **Аліція Рафальська-Ласоха**, Ягеллонський університет
к.хім.н. **Григорій Дмитрів**, Львівський національний університет
імені Івана Франка
- Супровід виставки — книжкова експозиція з фонду Науково-технічної бібліотеки Національного університету “Львівська політехніка”

Пленарне засідання

II сесія

Модератор:

*д.пед.н., проф. **Поліна Вербицька**, Національний університет “Львівська політехніка”*

- 11:30** проф., д-р габ. інж. **Єжи Хіцкевіч**, магістр **Пйотр Ратай**, Опольська Політехніка; магістр **Пшемислав Садловський**, Опольський університет
Львівські коріння польської вищої електротехнічної освіти
- 11:50** проф., д-р габ. інж. **Анна Хробок**, Сілезька політехніка
Слідами Львівської політехніки: початок і розвиток Сілезької політехніки
- 12:10** д.е.н., проф. **Наталія Чухрай**, Національний університет “Львівська політехніка”
Наукова співпраця Львівської політехніки з польськими університетами: сучасні аспекти розвитку

12:30 Обід

14:00

Круглий стіл

Обговорення концепції Центру львівської наукової інтелігенції

Головний корпус Львівської політехніки, ауд. 204

Модератор:

*д.т.н., проф. **Михайло Лобур**, Національний університет “Львівська політехніка”*

14:00

Круглий стіл

Значення традицій співробітництва між українськими та польськими бібліотеками для розвитку сучасних контактів між ВЗО

Науково-технічна бібліотека, вул. Професорська, 1, к. 8

Модератор:

к.т.н. Андрій Андрухів, Національний університет "Львівська політехніка"

заступник директора бібліотеки, магістр **Єнджей Лесневські**,
Вроцлавська політехніка

Бібліотека в інформаційному просторі технічної освіти та науки: традиції та сучасні тенденції

директор бібліотеки **Галина Онисько**, Тернопільський Національний технічний університет ім. Івана Пулюя

Науково-технічна бібліотека Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя – історія та сучасність

Обговорення за участі директорів бібліотек:

Андрій Андрухів (Львівська політехніка); **Анна Валек** (Гданська політехніка); **Марек. М. Гурскі** (Краківська політехніка); **Людмила Пинда** (Львівський національний аграрний університет); **Рената Франчек** (Сілезька політехніка); **Марта Надрага** (Львівський національний медичний університет)

Секція I

Історичні умови співпраці між університетами, спільне коріння, генезис розвитку технічної освіти

Науково-технічна бібліотека, Професорська, 1, гол. чит. зала

Модератори:

к.і.н., Роман Кузьмин, Національний університет "Львівська політехніка",

д-р Івона Суйковська, Лодзька політехніка

14:00

д.політ.н., проф. **Василь Гулай**, к.ю.н., доц. **Андрій Гачкевич**,
Національний університет "Львівська політехніка"

Антоній Верещинський – ректор Львівської Політехніки перед Другою світовою війною

- 14:20** магістр, дипл. кустош **Марія Павловська**, Ягеллонський університет
Аліція Дорабяльська (1897–1975) – перша жінка на посаді професора у польських політехніках
- 14:40** к.і.н. **Юлія Курдина**, Національний університет “Львівська політехніка”
Машинна лабораторія Львівської політехніки: від ідеї створення – до завершення будівництва
- 15:00** магістр **Барбара Зомбчик-Хмелєвська**, Гданська політехніка
Внесок професорів Львівської політехніки у відродження та розвиток Гданьської політехніки
- 15:20** **Кава пауза**
- 15:40** магістр **Ольга Заречнюк**, Центр міської історії Центрально-Східної Європи, Львів
Вищість вищої освіти? Архітектурні дискурси та "битви" за титули на прикладі Габсбурзького Львова (1870–1918)
- 16:00** магістр **Януш Батор**, Товариство польських електриків, Перемишль
Поміж Львовом, Перемишлем і Краковом
- 16:20** д-р **Беата Пшевознік**, Сілезький університет
Львівська туристична академічна спільнота Галичини ХІХ–ХХ ст. Професори, випускники та студенти Львівської політехніки, що займалися туризмом, альпінізмом та гірськолижним спортом на зламі століть
- 16:40** к.і.н. **Ірина Гнідик**, Національний університет “Львівська політехніка”
Міжнародна співпраця Львівського Політехнічного Інституту (кінець 1940-х – початок 1980-х рр.)
- 17:00** к.і.н. **Ростислав Мельник**, Національний університет “Львівська політехніка”
Науково-дослідна робота у Львівському політехнічному інституті у радянський період: організація процесу, форми діяльності, напрями досліджень
- 19:00** **Товариська зустріч**

Учасникам конференції пропонується:

Екскурсія Головним корпусом Львівської політехніки

Виставка цінної і рідкісної книги з фонду Науково-технічної бібліотеки за темами доповідей

II день – 5 листопада, вівторок

Секція II

Історична спадщина, архіви та документи, сучасний стан і перспективи розвитку

Науково-технічна бібліотека Професорська, 1, к. 8

Модератори:

*ст. дипл. кустош **Марек М. Гурскі**, Краківська політехніка*

*к.н.соц.ком. **Рената Самотий**, Національний університет “Львівська політехніка”*

- 10:00** д-р габ., **Рената Франчек**, Сілезька політехніка
Праці засновників електротехнічної науки Польщі: за матеріалами цифрових бібліотек. Окремі приклади
- 10:20** магістр, ст. дипл. кустош **Дорота Буздиган**, магістр, ст. дипл. кустош, **Марек М. Гурскі**, Краківська політехніка
Проект EDT (European Digital Heritage): мета-реалізація-продукт-результат
- 10:40** магістр **Агнешка Гурська**, магістр **Анна Краус**, Краківська політехніка
Праці та провінієнції архітекторів, будівельників та інженерів, пов’язаних із Львівською політехнікою. Окреслення проблеми на основі досліджень колекцій Бібліотеки Краківської політехніки (до 1945 року)
- 11:00** магістр, дипл. кустош **Малгожата Кравчик**, Гірничо-металургійна академія, Краків
Гірнична академія у Кракові та Львівська політехніка: співавторство студентського періодичного видання «Życie Techniczne» 1933–1939

- 11:20** Кава пауза
- 11:40** магістр **Магдалена Яшча**, Гданьська політехніка
Валіза зі Львова. Документи та пам'ятні речі довоєнних професорів Львівської політехніки з колекції історичного відділу Гданської політехніки та їхній досвід воєнного часу
- 12:00** к.і.н. **Андрій Копитко**, к.і.н. **Людмила Пинда**, Львівський національний аграрний університет
Наукова спадщина вчених у галузі сільського господарства Академії сільського господарства та факультету тваринництва та лісового господарства Львівської Політехніки (кінець ХІХ – перша половина ХХ століття): за матеріалами фонду друкованих рідкісних видань Наукової бібліотеки Львівського національного аграрного університету
- 12:20** зав. навч. дослідн. мінерал. лаб. **Тетяна Максимів**, зав. музею **Галина Боднар**, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Геологічний музей Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Komitet Naukowy

Rektor Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika”, prof. dr hab. inż.	Jurij Bobalo
Rektor Politechniki Krakowskiej, prof. dr hab. inż.	Jan Kazior
Rektor Politechniki Wrocławskiej, prof. dr hab. inż.	Cezary Madryas
Rektor Politechniki Gdańskiej, prof. dr hab. inż.	Krzysztof Wilde
Rektor Politechniki Śląskiej, prof. dr hab. inż.	Arkadiusz Mężyk

Komitet Organizacyjny

Przewodnicząca – Prorektor, prof. dr hab.	Natalija Czuchraj
Zastępca przewodniczącej – Dyrektor Naukowo-Technicznej Biblioteki – dr	Andrzej Andruchiw
Zastępca przewodniczącej – Kierownik katedry Historii, muzejnictwa i dziedzictwa narodowego, prof. dr hab.	Polina Werbycka
Koordynator – Kierownik Naukowo-Metodycznego oddziału Naukowo-Technicznej Biblioteki, dr	Renata Samotyj

Program Konferencji

Dzień I – 4 listopada, poniedziałek

Naukowo-Techniczna Biblioteka, ul. Profesorska, 1, czytelnia główna

- 9:00** Rejestracja
- 10:00** Uroczyste otwarcie konferencji
Rektor Uniwersytetu Narodowego „Lwivska Politechnika”
prof. dr hab. inż. **Jurij Bobalo**
- Powitanie uczestników konferencji:
Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej we Lwowie
Prezydent miasta Wrocław – **Jacek Sutryk**
Prezydent miasta Lwowa – **Andrzej Sadowyj**
- Powitanie uczestników konferencji od organizatorów konferencji:
Politechnika Wrocławska – prof. dr hab. inż. **Tadeusz Więckowski**
Politechnika Gdańska – dr **Anna Wałek**
Politechnika Śląska – prof. dr hab. inż. **Bogusław Łazarz**

Plenarne posiedzenie

I sesja

Prowadzenie obrad

*prof. dr hab. **Polina Werbycka**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”*

- 10:30** dr **Roman Kuzmyn**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”
Z historii działalności naukowej Uniwersytetu Narodowego „Lwowska Politechnika” (1817–1939)
- 10:50** prof. dr hab. **Polina Werbycka**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”
Wspólne korzenie: Politechnika Lwowska i uczelnie techniczne w Polsce
- 11:00** Uroczyste otwarcie wystawy:
Uniwersytet Jagielloński, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki
„Maria Skłodowska-Curie – kobieta nadzwyczajna”
dr **Alicja Rafalska-Łasocha**, Uniwersytet Jagielloński
dr **Grygorij Dmytriw**, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki
- Wystawa książek ze zbiorów Naukowo-Technicznej Biblioteki

Plenarne posiedzenie

II sesja

Prowadzenie obrad:

prof. dr hab. **Polina Werbycka**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

11:30 prof. dr hab. inż. **Jerzy Hickiewicz**, mgr **Piotr Rataj**, Politechnika Opolska,
mgr **Przemysław Sadłowski**, Uniwersytet Opolski
Lwowskie korzenie polskiego elektrotechnicznego szkolnictwa wyższego

11:50 prof. dr hab. inż. **Anna Chrobok**, Politechnika Śląska
Śladami Politechniki Lwowskiej: początek i rozwój Politechniki Śląskiej

12:10 prof. dr hab. **Natalija Czuchraj**, Uniwersytet Narodowy
„Lwowska Politechnika”
**Współpraca naukowa Politechniki Lwowskiej z polskimi uczelniami
akademickimi w Polsce: aktualne aspekty rozwoju**

12:30 **Przerwa na obiad**

14:00 **Panel**
Omawianie koncepcji Centrum Lwowskiej Elity Naukowej
Gmach Główny Politechniki Lwowskiej, p. 204

Przewodniczący:

prof. dr hab. inż. **Mychajło Łobur**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

14:00 **Panel**
**Znaczenie tradycji współpracy ukraińskich i polskich bibliotek dla rozwoju
współczesnych kontaktów międzyuczelnianych**
Naukowo-Techniczna Biblioteka, ul. Profesorska, 1. p. 8

Prowadzenie obrad: dr **Andrzej Andrukhiw**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

Zastępca Dyrektora ds. Bibliotek, mgr **Jedrzej Leśniewski**, Politechnika
Wrocławska

**Biblioteka w przestrzeni informacyjnej wyższego szkolnictwa
technicznego: tradycje i współczesne trendy**

Dyrektor Naukowo-Technicznej Biblioteki, mgr **Galyna Onysko**,
Tarnopolski Narodowy Techniczny Uniwersytet im. Iwana Puluja
**Naukowo-Techniczna Biblioteka Tarnopolskiego Narodowego
Technicznego Uniwersytetu im. Iwana Puluja: historia i współczesność**

Z udziałem dyrektorów bibliotek:

Andrzej Andrukhiw (Politechnika Lwowska); **Marek M. Górski** (Politechnika
Krakowska); **Renata Frączek** (Politechnika Śląska); **Anna Wałek** (Politechnika
Gdańska); **Ludmyła Pynda** (Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy),
Marta Nadraga (Lwowski Narodowy Medyczny Uniwersytet)

Sekcja I

Historyczne uwarunkowania współpracy między uczelniami, wspólne korzenie, genezę rozwoju uczelni technicznych

Naukowo-Techniczna Biblioteka, ul. Profesorska,1, czytelnia główna

Prowadzenie obrad:

*dr **Roman Kuzmyn**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”*

*dr **Iwona Sójkowska**, Politechnika Łódzka*

- 14:00** prof. dr hab. **Wasył Gulaj**, dr **Andrzej Gaczkewycz**, Uniwersytet Narodowy
„Lwowska Politechnika”
**Antoni Wereszczyński – rektor Politechniki Lwowskiej z przed II wojny
światowej**
- 14:20** mgr, kustosz dypl. **Maria Pawłowska**, WFAIS Uniwersytet Jagielloński
**Alicja Dorabalska (1897-1975) – pierwsza kobieta na stanowisku
profesora polskich uczelni technicznych**
- 14:40** dr **Julia Kurdyna**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”
**Laboratorium Maszynowe Politechniki Lwowskiej: od idei tworzenia do
zakończenia budowy**
- 15:00** mgr. **Barbara Ząbczyk-Chmielewska**, Politechnika Gdańska
**Udział profesorów Politechniki Lwowskiej w odbudowie i rozwoju
Politechniki Gdańskiej**
- 15:20** **Przerwa na kawę**

- 15:40** mgr. **Olga Zareczniuk**, Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej, Lwów
Wyższość szkolnictwa wyższego? Dyskursy architektoniczne i „bitwy” o honor na przykładzie Lwowa pod berłem Habsburgów (1870–1918)
- 16:00** mgr. inż. **Jan Bator**, Oddział Stowarzyszenia Elektryków Polskich, Przemyśl
Pomiędzy Lwowem, Przemyślem i Krakowem
- 16:20** dr **Beata Przewoźnik**, Uniwersytet Śląski
Turystyczne środowisko akademickie Lwowa, w Galicji w XIX i XX wieku. Profesorowie, absolwenci i studenci Politechniki Lwowskiej zaangażowani w działalność turystyczną, taternicką i narciarską Lwowa przełomu stuleci
- 16:40** dr **Iryna Gnidyk**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”
Międzynarodowa współpraca Lwowskiego Instytutu Politechnicznego (w latach 1940–1989)
- 17:00** dr **Rostysław Melnyk**, Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”
Praca naukowa w Lwowskim Instytucie Politechnicznym w okresie radzieckim: organizacja procesu, formy działalności, kierunki badań
- 19:00** **Spotkanie towarzyskie**

Dzień II – 5 listopada, wtorek

Sekcja II

Spuścizna historyczna, archiwalia, aktualny stan i perspektywy rozwoju

Naukowo-Techniczna Biblioteka, ul. Profesorska, 1. p. 8

Prowadzenie obrad:

*mgr., st. kustosz dypl. **Marek M. Górski** Politechnika Krakowska*

*dr **Renata Samotyj** Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”*

- 10:00** dr hab **Renata Frączek**, Politechnika Śląska
Prace założycieli wydziałów elektrycznych uniwersytetów w Polsce w zasobach bibliotek. Kilka przykładów

- 10:20** mgr., st. kustosz dypl. **Dorota Buzdygan**, mgr., st. kustosz dypl. **Marek M. Górski**, Dyrektor Biblioteki, Politechnika Krakowska
Projekt EDT (Europejskie dziedzictwo cyfrowe): cel-realizacja-produkt-rezultat
- 10:40** mgr. **Agnieszka Górski**, mgr **Anna Kraus** Politechnika Krakowska
Dzieła i proveniencje architektów, budowniczych i inżynierów związanych z Politechniką Lwowską. Zarys problematyki na podstawie badań zbiorów Biblioteki Politechniki Krakowskiej sprzed 1945 roku
- 11:00** mgr, kustosz dypl. **Małgorzata Krawczyk**, Akademia Górniczo-Hutnicza
Akademia Górnicza w Krakowie i Politechnika Lwowska: Współredagowanie studenckiego czasopisma „Życie Techniczne” 1933–1939
- 11:20** **Przerwa na kawę**
- 11:40** mgr. **Magdalena Jaszczka**, Politechnika Gdańska
Walizka ze Lwowa. Dokumenty i pamiątki przedwojennych profesorów Politechniki Lwowskiej ze zbiorów wydziału historycznego Politechniki Gdańskiej i ich wojenne doświadczenia
- 12:00** dr **Andrzej Kopytko**, dr **Ludmyła Pynda**, Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy
Dziedzictwo naukowe z zakresu rolnictwa Akademii Rolniczej w Dublinach i Wydziału Rolniczo-Leśnego Politechniki Lwowskiej (koniec XIX – pierwsza połowa XX wieku): na podstawie badań zbiorów książek rzadkich Biblioteki Naukowej Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Rolniczego
- 12:20** kierownik laboratorium **Tetiana Maksymiw**, kierownik muzeum **Gałyna Bodnar**, Iwano-Frankowski Narodowy Instytut Nafty i Gazu
Muzeum Geologiczne Narodowego Instytutu Nafty i Gazu w Iwano-Frankowsku

Uczestnikom konferencji proponujemy:

Oprowadzanie po Gmachu głównym Politechniki Lwowskiej

Wystawie książek cennych ze zbiorów Naukowo-Technicznej Biblioteki

Тези доповідей Пленарне засідання

З історії наукової і дослідної роботи Національного університету "Львівська політехніка" періоду 1817-1939 рр.

Роман Кузьмин

Національний університет «Львівська політехніка»

У доповіді проаналізовано початковий період науково-дослідницької роботи професорсько-викладацького складу навчального закладу в 1817-1939 рр. Навчання у технічному навчальному закладі передбачало науково-дослідницьку роботу в наукових підрозділах, таких як лабораторії, наукові кабінети та музеї. Запорукою успішного навчання і науки було функціонування бібліотеки, яка мала виразно науково-технічне спрямування. В кінці XIX ст. засновано низку дослідних станцій, які сприяли розвитку наукових досліджень і вирішенню прикладних цілей розвитку промисловості Галичини. Навчальний процес супроводжувався залученням студентів до наукової діяльності у формі наукових екскурсій та проведення дослідів у лабораторіях навчального закладу.

Поєднані спільним корінням: Національний університету «Львівська політехніка» та вищі політехнічні заклади Польщі

Поліна Вербицька

Національний університет «Львівська політехніка»

Заснування на початку XIX ст. Реальної школи у Львові, яка згодом реорганізована у Технічну академію, започаткувало відлік історії технічних закладів освіти в Україні та Польщі. Велике число польських професорів та викладачів отримали вищу освіту та розпочали свій професійний шлях саме у Львові. Потреби економіки та політичні умови багатьох з них змусили змінити місце своєї праці, але міцний зв'язок продовжує поєднувати Львівську політехніку із політехніками у Варшаві, Вроцлаві, Гданську, Кракові, Глівіце та Лодзі.

Львівське коріння польської вищої електротехнічної освіти

Єжи Хіцкевич, Пйотр Ратай

Опольська Політехніка, Історична лабораторія Товариства польських електриків

Пшемислав Садловський

Опольський університет

У дослідженні представлено зародження вищої технічної освіти у ХІХ ст. у Європі, у тому числі в Технічній академії Львова, єдиному навчальному закладі у період поділу Польщі з польською мовою навчання, запровадженою імператорським указом від 4 вересня 1870 р. Увагу зосереджено на історії Електротехнічного факультету, створеного в 1911 р. та розглянуто постаті відомих професорів. Докладно представлена їхня доля після Другої світової війни. Буде показано участь львівських професорів у створенні після 1945 р. електротехнічних факультетів Польщі.

Круглий стіл

Значення традицій співробітництва між українськими та польськими бібліотеками для розвитку сучасних контактів між ВЗО

Бібліотека в інформаційному просторі технічної освіти та науки: традиції та сучасні тенденції

Єнджей Лесневські

Вроцлавська політехніка

Важливо визначити необхідні дії, реалізація яких спрямована на творення сучасної академічної бібліотеки. Це: оптимізація ресурсів та послуг, інтернаціоналізація у сфері відкриття ресурсів та надання послуг, активна участь у створенні національної бібліотечної мережі.

Сучасна академічна бібліотека сьогодні виконує функції та є сервісом, а не закладом та місцем. У її діяльності потрібно спрямовувати максимум зусиль на всебічний розвиток, особливо на розвиток якості бібліотечних процесів (з акцентом на доступ до ресурсів за місцем та часом, обраним користувачем), з пріоритетом максимального використання усіх можливих ресурсів. Образно кажучи, сучасний бібліотекар має відрізнятись від зберігача таємних знань, що

містяться в книгах, він повинен розвиватися так, щоби бути «джерелом» інформації про ресурси та можливості їх використання у конкретній бібліотеці.

Практика та досвід діяльності бібліотеки Вроцлавської політехніки протягом останніх років свідчать про те, що зміщення акценту від друкованих колекцій до електронних, і збільшення пропозицій доступу до бібліотечних послуг (використання на місці в читальних залах, послуги абонементу, використання серверів-посередників, наприклад, проксі) призводить до підвищення інтересу читачів, навіть при зменшенні їх кількості.

Науково-технічна бібліотека Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя – традиції та сучасність

Галина Онисько

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

У 1961 році при заснуванні загальнотехнічного факультету Львівського політехнічного інституту в Тернополі на базі фондів бібліотеки ЛПІ та власних придбань було організовано факультетську бібліотеку. У результаті створення Тернопільського філіалу Львівського політехнічного інституту на базі факультету бібліотека стала іменуватися учбовою бібліотекою ТФ ЛПІ. У 1991 році в результаті створення на базі ТФ ЛПІ самостійного освітнього закладу Тернопільського приладобудівного інституту, згодом перейменованого у Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя, бібліотека отримала статус науково-технічної. У 2009 році університет отримав статус національного, відповідно змінилася назва бібліотеки на «Науково-технічна бібліотека Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя». Під цією назвою вона існує і сьогодні. Фонди бібліотеки налічують понад 230 тис. примірників, серед яких є навчальна, методична, наукова та художня література у паперовому та електронному варіантах.

Однією із нових сторін роботи є створення електронної бібліотеки. Весь фонд НТБ ТНТУ внесений до електронного каталогу, який забезпечує швидкий та якісний пошук літератури. Бібліотека університету надає користувачам доступ до різноманітних інформаційних ресурсів, як друкованих так і електронних. Веб-сайт бібліотеки забезпечує доступ до всієї поновлювальної інформації про роботу бібліотеки та нові можливості у користуванні ресурсами. Одним із завдань університетської бібліотеки є формування та підтримання онлайн-бібліографії

науковців ТНТУ. Бібліотека стала першою від України членом Міжнародної асоціації науково-технічних бібліотек університетів (IATUL) та є членом громадської організації ELibUkr.

У 2008 році у бібліотеці створено інституційний репозитарій ELARTU (<http://elartu.tntu.edu.ua>), який є основою системи підтримки освітньої та наукової діяльності в університеті. Розміщення публікацій у репозитарії відкритого доступу підвищує рейтинг закладу у науковій спільноті та забезпечує зростання індексу цитування при збереженні авторських прав, завдяки чому відбувається підвищення якості наукової комунікації. Новостворений фонд Івана Пулюя у репозитарії дозволяє зберігати, вивчати та популяризувати наукову спадщину великого українського фізика, ім'я якого носить наш Університет. Згідно рейтингу „Webometrics“ станом на січень 2019 року університетський репозитарій ELARTU посів п'яте місце по Україні та 126 у світовому рейтингу репозитаріїв.

Секція I

Історичні умови співпраці між університетами, спільне коріння, генезис розвитку технічної освіти

Антоній Верещинський – ректор Львівської політехніки перед Другою світовою війною

Василь Гулай, Андрій Гачкевич

Національний університет «Львівська політехніка»

Доповідь присвячується постаті Антонія Верещинського – талановитого вченого-конституціоналіста та активного суспільно-політичного діяча, останнього ректора Львівської політехніки, обраного у міжвоєнний період. Висвітлюються найважливіші праці вченого, присвячені здебільшого історико-правовій тематиці, що вивчається крізь призму відновлення незалежності Польської держави. Особлива увага приділяється його просвітницькій діяльності серед львівських студентів стосовно актуальних проблем міжнародної політики, зокрема ролі Ліги Націй.

Аліція Дорабяльська (1897–1975) – перша жінка на посаді професора у польських політехніках

Марія Павловська

Ягеллонський університет

Серед науковців, пов'язаних із розвитком хімічних наук чільне місце займає постать Аліції Дорабяльської. Вона була студенткою та асистенткою професора Войцеха Свентославського на кафедрі фізичної хімії Варшавської політехніки, стипендіаткою лабораторії Марії Склодовської-Кюрі в Парижі, професором хімії на кафедрі фізичної хімії Львівської політехніки, викладачкою таємних курсів у окупованій Німеччиною Варшаві, організаторкою та першою жінкою на посаді декана хімічного факультету новоствореної Політехніки у Лодзі.

Особливу увагу приділено діяльності А. Дорабяльської у Львові, нагадано, яку роль відігравав маршал Пілсудський у працевлаштуванні науковиці на кафедрі фізичної хімії Львівської політехніки, та як львівська наукова спільнота прийняла жінку-професора.

Наступний фрагмент виступу стосуватиметься кафедри фізичної хімії Лодзьської політехніки, яка завдяки її керівництву протягом 23 років стала визначним науковим центром, відомим у країні та за кордоном, та поціновується насамперед у зв'язку з проведеними там радіохімічними дослідженнями. Професор Аліція Дорабяльська була видатною ученою, її особливо цінували як хорошого педагога; хоробру і незалежну особистість, а найбільше – за людяність.

Професор Дорабяльська була членом Наукового товариства у Львові, почесним членом Польського хімічного товариства. У 30-х роках ХХ ст. вона активно діяла в Асоціації жінок з вищою освітою і була попередницею феміністичного руху у відродженій Польщі.

Аліція Дорабяльська є автором 128 наукових публікацій, 22 великих наукових біографій, вона є співавторкою кількох наукових книг та автором автобіографічного роману «Інше життя», в який вона включила не лише інформацію про свій науковий шлях, а й багато біографічних подробиць про людей з якими вона співпрацювала у Варшаві, Парижі, Празі, Львові та Лодзі.

Професор Аліція Дорабяльська залишалася вірною обітниці, складеній під час номінації професором Львівської політехніки: «не задля жалюгідного прибутку чи порожньої слави». Однак сьогодні, її постать здається дещо призабутою. Ось чому варто звернутися до її надзвичайної біографії та згадати найважливіші факти з її життя, особливо коли сьогодні ми піднімаємо питання спільної польської та української історії технічних наук.

Машинна лабораторія Львівської політехніки: від ідеї створення – до завершення будівництва

Юлія Курдина

Національний університет «Львівська політехніка»

На основі аналізу архівних джерел простежено хронологічний перебіг будівництва машинної лабораторії у Вищій Технічній школі Львова. Встановлено, що ідея будівництва нової лабораторії почала активно обговорюватись серед професорського кола з 1908 року. Поштовхом до цього був технічний прогрес загалом та інтенсивний розвиток самого навчального закладу зокрема. Однак проблема з пошуком території значно гальмувала реалізацію ідеї створення лабораторії, яка мала стати одночасно місцем практичних занять для студентів та автономною у енергетичному плані дослідною інституцією. Лабораторія розпочала роботу у 1927 році. Перепитіі подій між 1908 – 1927 рр. і буде простежено у доповіді.

Внесок професорів Львівської політехніки у відродження та розвиток Гданьської політехніки

Барбара Зомбчик-Хмелєвська

Гданська політехніка

У травні 2020 р. минає 75-та річниця перетворення вищого технічного навчального закладу у Гданську на польську Гданську політехніку.

Рішення про відбудову політехніки та початок діяльності після закінчення бойових дій було прийнято навесні 1945 р. До Гданська 5 квітня 1945 р. прибула делегація Міністерства освіти, завданням якої було організація та відновлення діяльності покинутої політехніки. Постановою Ради Міністрів Польської Народної Республіки від 24.05.1945 р. розпочав свою роботу найбільший технічний навчальний заклад на півночі Польщі – Гданська політехніка, і вже у жовтні 1945 р. навчання розпочалося на шести факультетах.

Повоєнні творці Політехніки походили з різних наукових осередків: зі Львівської та Варшавської політехнік, Вільнюського університету. Це були відомі професори, з величезними науковими та професійними досягненнями, а також професіонали-практики з різних галузей промисловості. Прибувши до Гданська, вони розпочали непросте завдання створення польської політехніки у Гданську. Усі вони долучилися до відновлення діяльності університету, передаючи власний досвід та традиції, які формували Політехніку у перші роки її діяльності.

У групі вчених із Львова, які пов'язали своє майбутнє з Гданськом, були: перший ректор та науковий організатор Політехніки проф. Станіслав Лукасевич та проректор проф. Едвард Гейслер. Організаторами факультетів та їх першими деканами були: проф. Маріан Осінський (архітектурний факультет), проф. Владзімеж Ваврик (хімічний факультет), проф. Кароль Поміановський (факультет будівництва та водного господарства), проф. Казімір Копецький (електротехнічний факультет), проф. Кароль Тайлор (механічний факультет), проф. Олександр Рильке (відділ суднобудування).

Організаторами та першими керівниками відділів були, серед інших: Вітольд Мінкевич, відомий львівський архітектор-монументаліст; проф. Кароль Поміановський, видатний вчений у галузі гідрології та гідравліки. Найбільший машинобудівний факультет організовували: проф. Максиміліан Губер, всесвітньо відомий вчений, дослідник теорії пружності; проф. Адольф Поляк, конструктор суднового обладнання; проф. Роберт Шевальський, відомий у галузі фахівець-теплоенергетик; проф. Владислав Флоріанський, інженер машинобудування.

Професори та випускники Львівської політехніки зробили значний внесок у відбудову та розвиток Гданської політехніки, формування наукових шкіл та підготовку технічних кадрів. Вони розвивали польське суднобудування, хімічну, фармацевтичну, харчову, електротехнічну і електронну промисловість, енергетику та транспорт. Вони творили концепцію відбудови Гданська та історичну реконструкцію зруйнованого міста. Роботи, пов'язані з відбудовою гідротехнічних об'єктів зумовили розширення та будівництво польських портів, доріг та гідроелектростанцій. Саме вихованці Львівської політехнічної наукової школи продовжували формувати подальші покоління польських інженерів.

Вищість вищої освіти? Архітектурні дискурси та "битви" за титули на прикладі Габсбурзького Львова (1870–1918)

Ольга Заречнюк

Центр міської історії Центрально-Східної Європи, Львів

Вища технічна освіта — продукт індустріалізації та епохи Просвітництва. Таким чином, ця освіта розглядалась в значній мірі як чинник кращого майбутнього, як індивідуума, що її здобуває, так і суспільств у цілому. Аналізуючи архітектурні дискурси у пресі на прикладі Габсбурзького Львова другої половини XIX – початку XX століття, я приходжу до висновку що тогочасні дискусії про якість архітектури, переважно серед фахових кіл, мали у своєму корені питання соціального статусу випускників вищих технічних шкіл, а також містили критику тогочасної практики державного ліцензування у сфері архітектури і будівництва, яка не надавала переваги архітекторам із вищою освітою. Розглядаючи різницю ліцензій "цивільного архітектора",

"будівничого", "майстра каменяра", я ставлю відтак ширше питання про державне регулювання цієї сфери і яку роль у ньому мала б відігравати вища технічна освіта.

Поміж Львовом, Перемишлем і Краковом

Януш Батор

Товариство польських електриків, Перемишль

Ян Якуб Сток (1881–1925) – видатний фізик, вчений, який у період Першої світової війни «з'єднав» три найважливіші галицькі міста. Він народився у багатодітній родині в Добромилі поблизу Перемишля. У Перемишлі закінчив молодшу школу. У юнацькому віці зацікавився математикою та фізикою, що розвивалися в той час. Навчаючись на філософському факультеті Львівського університету залишався вірним своїми зацікавленнями фізикою, здобув ступінь доктора філософії. Працював асистентом на кафедрі фізики Львівського університету. Після габілітації він викладав загальну механіку у Львівській політехніці. З початком війни у 1914 р. його мобілізовано до фортеці Перемишль, а після її падіння, у березні 1915 р. він потрапив до російського полону, з якого повернувся в 1918 р. У травні 1919 р. Я. Сток отримав запрошення зайняти посаду професора у новому вищому технічному навчальному закладі – Гірничій академії у Кракові, згодом він очолив кафедру фізики, а також викладав у Ягеллонському університеті в Кракові.

Львівська туристична академічна спільнота Галичини XIX–XX ст. Професори, випускники та студенти Львівської політехніки, що займалися туризмом, альпінізмом та гірськолижним спортом на зламі століть

Беата Пшевознік

Сілезький університет

Починаючи з XVI ст., Львів був значним культурним та науковим центром на просторах Речі Посполитої. Під час поділу Польщі, в автономній Галичині поляки користувалися значно більшою свободою, а Львів, з ласки Габсбургів, як столиця Галичини в той час був одним із найвідкритіших та європейських із усіх польських міст. Сюди надходили новини з усього світу. Тож не дивно, що Львів незабаром став піонером нових течій і зіграв значну роль у формуванні перших спортивних організацій, туризму та альпінізму на тодішніх польських землях. Львів став колискою польського гірськолижного спорту.

У доповіді представлена специфічна ситуація Львова як місця, що дозволило розвивати у Карпатському регіоні гірський туризм. Світова тенденція створення туристичних асоціацій та клубів у Європі та у цілому світі досягає Львова та призводить до створення Галицького татранського товариства (19.03.1873 р.) з першою філією у Станіславові (1876 р.), Коломиї (1877 р.) та у Львові (1883 р.), Згодом було створено Гімалайський клуб (1904 р.), Академічний туристичний клуб (1906 р.) та Карпатське гірськолижне товариство (1907 р.).

Серед членів цих організацій та людей, які активно підтримували туристичний та альпіністський рух були люди, пов'язані зі Львовом: за місцем народження (Мечислав Лерський, Здзіслав Дзензелевський-Кіркін, Тадеуш Островський), за місцем проживання чи місцем навчання (Казимир Світальський), за місцем роботи (Маріан Смолуховський). Особливу увагу приділено особам, пов'язаним із Львівською Політехнікою: професорам (Зигмунту Олександровичу Клеменевичу, Роману Кордису), випускникам (Якубу Буяку, Ядвізі Пежалянці, Мечиславу Лерському, Єжи Маслянці, Максиміліану Дудрику-Дарлевському), студентам (Казимиру Панеку, Тадеушу Островському).

Міжнародна співпраця Львівського Політехнічного Інституту (кінець 1940-х – початок 1980-х років)

Ірина Гнідик

Національний університет «Львівська політехніка»

У доповіді представлено напрями та форми міжнародної співпраці Львівської політехніки упродовж радянського періоду на основі архівних матеріалів. Здійснено порівняльний аналіз динаміки розвитку міжнародної співпраці, простежено пріоритетні напрями та тематику, роботу деканату по роботі з іноземними студентами (зокрема статистичні дані, розподіл по факультетах, особливості організації навчально-виховної роботи). А також участь ЛПІ у всесоюзних міжнародних науково-технічних виставках та заходах, науково-дослідну співпрацю викладачів ВУЗу разом із зарубіжними колегами.

Науково-дослідна робота у Львівському політехнічному інституті у радянський період: організація процесу, форми діяльності, напрями досліджень

Ростислав Мельник

Національний університет «Львівська політехніка»

У доповіді висвітлено стан науково-дослідної роботи у Львівському політехнічному інституті у перші роки по закінченні Другої світової війни.

Розглянуто основні етапи становлення і розвитку науково-дослідної діяльності закладу у радянський період, зокрема відображено організацію наукового процесу, проаналізовано форми науково-дослідної роботи, охарактеризовано основні напрями досліджень. Особливу увагу приділено науковим досягненням львівських політехніків та їх внеску у розвиток вітчизняної науки у 1940–1980-х рр.

Секція II

Історична спадщина, архіви та документи, сучасний стан і перспективи розвитку

Праці засновників електротехнічної науки Польщі, за матеріалами цифрових бібліотек. Окремі приклади

Рената Франчек

Сілезька політехніка

Початки технічної освіти в Польщі сягають 1826 р., відколи завдяки зусиллям о. Станіслава Сташиця, започатковано школу, яка готувала до вищих технічних студій. Найстарішим політехнічним навчальним закладом була трирічна Технічна академія у Львові, заснована в 1844 р. Саме там розпочали свою діяльність професори, засновники чи реформатори польських політехнік. Це були: Казимир Ідашевський, Вацлав Гюнтер, Роман Курдзель, Ярослав Курилович, Павел Ян Новацький, Анджей Єллонек, Збігнев Сіціньський, Анджей Кордецький та Констянти Волковінський (Варшавська політехніка); Тадеуш Малярський, Станіслав Фризе, Констянти Белянський, Францішек Шимік, Анджей Камінський, Тадеуш Загаєвський, Антон Плямітзер (Сілезька політехніка); Лукаш Дорош, Казимир Копецький, Зенон Ягодзінський, Збігнев Войнаровський (Лодзька політехніка): Броніслав Сохор, Станіслав Дзежбіцький (Гданська політехніка); Артур Метал, Болєслав Белецький (Познаньська політехніка); Станіслав Блядовський, Ян Бажинський, Владислав Колек, Станіслав Кужава (Краківська політехніка).

Деякі публікації тих, хто започаткував польську електротехніку багато років чинили вплив на її розвиток, були класикою електротехнічної літератури. Важливість наукових досягнень піонерів польської електротехніки підтверджується цитатами їхніх робіт, зареєстрованих у міжнародних базах даних. Багато цих робіт доступні у цифрових бібліотеках, вони також зберігаються в традиційному вигляді у зібраннях бібліотек технічних університетів.

На презентації будуть представлені вибрані приклади цифрових бібліотек, які презентують діяльність засновників електротехнічних факультетів вищих навчальних закладів.

Проект EDT (European Digital Heritage): мета-реалізація-продукт-результат

Дорота Буздиган, Марек М. Гурскі

Бібліотека Краківської політехніки

Проект EDT (Європейська цифрова спадщина – поширення історичних та сучасних публікацій у галузі технічних наук у інноваційному інформаційному середовищі) передбачає цифровий доступ до ресурсів бібліотеки Краківської політехніки, у т. ч. до колекції «Львовіана». Це зібрання містить видання кінця XIX – середини XX ст.: галузеві підручники, путівники та художню літературу, що виходили у Львові або тематично пов'язані зі Львовом. Переважно авторами цих видань є викладачі Львівської політехніки.

Презентація демонструє: (1) програму / цілі проекту EDT, (2) етапи реалізації, календарний план-графік, планування фінансової звітності, прийняті засади управління проектом, заходи, пов'язані з промоцією самого проекту та його результатів, (3) продукти проекту: базу унікальних наукових ресурсів – Колекцію EDT та систему Redo, та (4) результати проекту, окреслені показниками проекту і так звані «м'які» результати.

Праці та провінієнції архітекторів, будівельників та інженерів, пов'язаних із Львівською політехнікою. Окреслення проблеми на основі досліджень колекцій Бібліотеки Краківської політехніки (до 1945 року)

Агнешка Гурська, Анна Краус

Краківська політехніка

Головною метою виступу буде представлення підручників, наукових праць та графічних робіт архітекторів, будівельників та інженерів Львівської політехніки із фондів бібліотеки Краківської політехніки. Автори продемонструють результати аналізу друкованих документів, які зберігаються у бібліотеці, підкріплюючи їх дослідженнями першоджерел. Робота здійснювалася виключно з виданнями до 1945 року. У доповіді підкреслимо найцікавіші публікації з точки зору їх історичної та наукової цінності.

Окремо приділимо увагу провінієнціям та маргіналіям авторів із сфери архітектурн та будівництва, чие наукове коріння тісно пов'язане з Львівською

політехнікою. Висвітлення цього питання слугує прикладом для підкреслення тяглості львівських академічних традицій у Краківській політехніці. Діяльність бібліотеки та реалізовані нею проекти сприяють пошані, охороні та популяризації наукової спадщини, яка міститься у «львівській колекції».

Гірнична академія у Кракові та Львівська політехніка: співавторство студентського періодичного видання «Życie Techniczne» 1933–1939

Малгожата Кравчик

Гірничо-металургійна академія, Краків

У доповіді підніматимуться питання редакторської співпраці у журналі «Życie Techniczne» студентів двох галицьких технічних університетів часів Другої Речі Посполитої: Гірничої академії у Кракові та Львівської політехніки у 1933–1939 рр.

Після війни 1918 р. та здобуття незалежності Польщі у Кракові. 1919 р. була заснована Гірнична академія. Студенти, незважаючи на різні економічні та життєві труднощі, почали організовувати в навчальному закладі академічне середовище. У новоствореній академії нагальною потребою було створення та видання підручників для навчання. Галузева література була переважно німецькою мовою і висвітлювала досвід тодішніх гірничих осередків у Чехії, Німеччині та Франції. Студенти заснували численні студентські організації: гуртки, секції, асоціації. Активно займалися громадською роботою не лише в Академії, а і у позанавчальний час. Таким чином вдалося налагодити співпрацю в галузі популяризації знань шляхом організації видавничої діяльності. Але у той період лише готувалися конспекти лекцій.

Можливість популяризації знань з'явилась у 1933 р. на сторінках періодичного видання для наукової молоді «Технічне життя», яке видавалося у Львівській політехніці. До львівської групи редакторів приєдналися представники трьох технічних університетів: Політехніки у Варшаві, Політехніки у Вільному місті Гданську та Гірничої академії у Кракові. З того моменту почалася цікава співпраця, яка з історичної точки зору викликає роздуми: "як вони це зробили?" Ми знаємо, що редакційна робота проходила, як у рідній редакції Львова, так і в трьох інших редакціях, віддалених одна від одної, без використання сучасних технологічних можливостей. До уваги слухачів будуть представлені ще інші цікаві деталі співпраці та студентського життя.

**Валіза зі Львова. Документи та пам'ятні речі довоєнних професорів
Львівської політехніки з колекції історичного відділу
Гданської політехніки та їхній досвід воєнного часу**

Магдалена Яшча

Гданська політехніка

Доповідь характеризує архівну спадщину та історичні об'єкти, що збереглися від професорсько-викладацького складу Львівської політехніки (тих, хто працював у навчальному закладі до 1939 р., а також у період Другої світової війни). Документи зберігаються у колекціях Історичного відділу Гданської політехніки. Внаслідок повоєнної зміни кордонів та репатріації в 1945-1946 рр. працівники Львівської політехніки виїхали до Польщі. У новій реальності вони розпочали відродження науково-технічних осередків, у т. ч. й у Гданську.

Особиста документальна спадщина професорів стосується довоєнного та воєнного періодів. В основному це фактичний матеріал, який відображає професійну діяльність у Львівській політехніці, проте є низка документів, що стосуються різних аспектів життя їх власників. Це особисті документи, свідоцтва про освіту, посвідчення про військову службу, сімейні пам'ятки, приватні записки і документи, видані радянською владою та німецькими окупаційними органами. Ці колекції, хоча і неповні, дозволяють зробити деякі висновки про долі науковців Львова у період Другої світової війни та реалії життя в окупованому місті. Це також матеріальний слід, що підтверджує спадкоємність наукових традицій між Львівською та Гданською політехніками.

**Наукова спадщина вчених у галузі аграрної інженерії
Академії рільництва та Рільничо-лісового факультету Львівської політехніки
(кінець XIX – початок XX ст): за матеріалами фонду стародруків
і рідкісних видань Наукової бібліотеки ЛНАУ**

Андрій Копитко, Людмила Пинда

Львівський національний аграрний університет

У статті аналізуються напрями та форми наукових пошуків представників аграрної інженерії Академії рільництва та рільничо-лісового факультету Львівської Політехніки (м. Дубляни поблизу Львова). У роботі використані матеріали фонду

стародруків та рідкісних видань, в яких відображені результати науково-дослідної діяльності провідних вчених в галузі аграрної інженерії зазначених науково дослідних та освітніх інституцій (Т. Рильський, К. Айдукевич, Т. Гологурський, Ч. Канафойський, Г. Сокольницький, М. Вуйціцький, Т. Свежавський).

Геологічний музей Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Тетяна Максимів, Галина Боднар

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Геологічний музей Національного інституту нафти і газу в Івано-Франківську з точки зору багатства, різноманітності та представленості колекцій корисних копалин, викопних порід є одним з найкращих музеїв Європи. За 140 років існування музею зібрано понад 10 000 екземплярів з усього світу, багато з яких унікальні та користуються великим професійним інтересом.

Засновником музею був прекрасно освічений талановитий геолог і вчений Юліан Медведський, який народився 18 жовтня 1845 р. у Перемишлі. Навчався на факультеті природничих наук Віденського університету. У 1873 р. Юліан Медведський, працюючи на факультеті мінералогії та геології Технічної академії у Львові, розпочав роботу над систематизацією зразків вже на факультеті та створення музейних колекцій. Цей рік вважається роком заснування Геологічного музею.

Спеціальні книги, які реєстрували інформацію про експонати, збереглися донині і слугують доказом справжності та унікальності моделей, придбаних у Бонні, Парижі, Відні, Нью-Йорку, Фрайбурзі, Дрездені, Страсбурзі, Філадельфії. Колекції музею доповнювались придбанням зразків в експедиціях, виставках та приватних осіб. Багато рідкісних і цінних зразків з різних регіонів світу були подаровані в музей від приватних колекціонерів.

Перед початком Другої світової війни музей посідав значне місце серед природничих музеїв Європи. З 1939 р. Геологічний музей став структурним підрозділом Львівського політехнічного інституту. На жаль, частина експонатів була втрачена під час війни. У 1963 р. в структурі Львівського політехнічного інституту було створено новий нафтовий факультет у Станіславові (нині Івано-Франківськ). Аби забезпечити якісну освіту студентів, Геологічний музей переміщено разом із факультетом. Сьогодні музей розташований у головній будівлі Національного інституту нафти і газу в Івано-Франківську.

Streszczenia referatów

Plenarne posiedzenie

Z historii działalności naukowej Uniwersytetu Narodowego „Politechnika Lwowska” (1817–1939)

Roman Kuzmyn

Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

Przeanalizowano prace badawcze kadry profesorskiej uczelni w latach 1817–1939. Plany nauczania w uczelni technicznej przewidywały prowadzenie badań w jednostkach naukowych, takich jak laboratoria, biura naukowe i muzea. Kluczem do sukcesu badań i rozwoju nauki było funkcjonowanie biblioteki, która miała wyraźnie określony kierunek gromadzenia literatury naukowej i technicznej. Pod koniec XIX wieku utworzono szereg stacji doświadczalnych w celu ułatwienia rozwoju badań naukowych i rozwoju przemysłu galicyjskiego. Zaangażowanie studentów w działalność naukową w formie wycieczek naukowych i przeprowadzenia eksperymentów w laboratoriach towarzyszyło procesowi edukacyjnemu.

Wspólne korzenie: Politechnika Lwowska i uczelni techniczne w Polsce

Polina Werbycka

Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

Początki wyższego szkolnictwa technicznego na Ukrainie i w Polsce sięgają założenia na początku XIX wieku cesarsko-królewskiej Szkoły Realnej we Lwowie, która została później przekształcona w Akademię Techniczną. Wielu polskich inżynierów i profesorów otrzymało wyższe wykształcenie i rozpoczęło karierę zawodową we Lwowie. Potrzeby gospodarki i warunki polityczne zmusiły wielu z nich do zmiany miejsca pracy, ale silne więzi naukowe łączące Politechnikę Lwowską z Politechnikami w Warszawie, Wrocławiu, Gdańsku, Krakowie, Gliwicach i Łodzi pozostały.

Lwowskie korzenie polskiego elektrotechnicznego szkolnictwa wyższego

Jerzy Hickiewicz, Piotr Rataj

Politechnika Opolska, Pracownia Historyczna SEP

Przemysław Sadłowski

Uniwersytet Opolski

W opracowaniu omówiono krótko tworzenie się technicznego szkolnictwa wyższego w dziewiętnastym wieku w Europie, w tym Akademii Technicznej we Lwowie, jedynej uczelni, w okresie rozbiorów Polski, z polskim językiem wykładowym, wprowadzonym dekretem cesarskim z dnia 4 września 1870 roku. Przedstawiono historię powstałego w 1911 roku Oddziału Elektrotechnicznego, w tej uczelni i sylwetki kolejnych jego profesorów. Omówiono ich losy po drugiej wojny światowej. Pokazano które, powstające po 1945 roku, polskie politechniki zasilili lwowscy profesorowie i byli w nich twórcami wydziałów elektrycznych.

Panel

Znaczenie tradycji współpracy ukraińskich i polskich bibliotek dla rozwoju współczesnych kontaktów międzyuczelnianych

Biblioteka w naukowej i dydaktycznej przestrzeni informacyjnej: tradycja i współczesne trendy

Jedrzej Leśniewski

Politechnika Wrocławska

Bez wątplenia, należy zdefiniować działania konieczne, których realizację powinna stawiać sobie za cel nowoczesna biblioteka akademicka. Są to: optymalizacja zasobów i usług, umiędzynarodowienie w obszarze udostępniania zbiorów i usług, aktywny udział w tworzeniu krajowej sieci bibliotecznej.

Nowoczesna biblioteka akademicka, która jest funkcją i usługą, nie instytucją i miejscem, winna ogniskować swój rozwój na rozwoju jakości procesów bibliotecznych (ze szczególnym uwzględnieniem udostępniania zbiorów w miejscu i czasie wybranym przez użytkownika). Dokładając należytej staranności, biblioteka powinna dbać o możliwość maksymalizacji wykorzystania zbiorów. Ujmując rzecz obrazowo, z kustosza strzegącego wiedzy tajemnej w księgach zawartej, nowoczesny bibliotekarz powinien ewoluować w stronę bycia źródłem informacji o zbiorach i możliwościach korzystania z nich, oferowanych przez reprezentowaną bibliotekę. Praktyka i doświadczenie ostatnich lat działalności Biblioteki PWr wskazuje, że zarówno przeniesienie akcentu

ze zbiorów drukowanych na elektroniczne, jak i zwiększenie dostępności usług bibliotecznych (korzystanie na miejscu w czytelnich, wypożyczanie, korzystanie z serwerów pośredniczących, np. Proxy) skutkuje zwiększeniem zainteresowania czytelników, nawet przy zmniejszającej się ich liczbie.

Naukowo-Techniczna Biblioteka Tarnopolskiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego im. Iwana Puluja – historia i współczesność

Galyna Onysko

Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Techniczny im. Iwana Puluja

W 1961 r., po utworzeniu Wydziału Inżynierii będącego filią Politechniki Lwowskiej w Tarnopolu, zorganizowano bibliotekę wydziałową do której oprócz własnych zakupów włączono część zbiorów Biblioteki Lwowskiego Instytutu Politechnicznego. W 1991 r., w wyniku utworzenia niezależnej instytucji edukacyjnej – Tarnopolskiej Filii Lwowskiego Instytutu Politechnicznego, później przemianowanej w Państwowy Uniwersytet Techniczny w Tarnopolu im. Iwana Puluja, biblioteka otrzymała status naukowy i techniczny. W 2009 r. Uniwersytet otrzymał status narodowy, a nazwa biblioteki została odpowiednio zmieniona na „Naukowo-Techniczną Bibliotekę Narodowego Uniwersytetu Technicznego im. Iwana Puluja”.

Zbiory biblioteki liczą obecnie ponad 230 000 egzemplarzy. Jednym z nowych zadań jest tworzenie biblioteki elektronicznej. Wszystkie zbiory biblioteki znajdują się w katalogu elektronicznym, który zapewnia szybkie i wysokiej jakości wyszukiwanie literatury. Ponadto wiodącym zadaniem biblioteki jest tworzenie i prowadzenie internetowej bibliografii naukowców. Biblioteka stała się pierwszym ukraińskim członkiem Stowarzyszenia Bibliotek Uniwersyteckich (IATUL) i członkiem organizacji publicznej ELibUkr. W 2008 r. biblioteka utworzyła repozytorium ELARTU, które stanowi podstawę systemu wspierania działań edukacyjnych i naukowych na uniwersytecie. Według oceny Webometrics, w styczniu 2019 r. repozytorium ELARTU zajęło piąte miejsce na Ukrainie i 126 w światowym rankingu repozytoriów.

Sekcja I

Historyczne uwarunkowania współpracy między uczelniami, wspólne korzenie, genezę rozwoju uczelni technicznych

**Antoni Wereszczyński – rektor Politechniki Lwowskiej
z przed II wojny światowej**

Wasył Gulaj, Andrzej Haczekwycz

Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

W referacie autorzy koncentrują się na postaci ostatniego rektora Politechniki Lwowskiej, wybranego w okresie międzywojennym. Był nim Antoni Wereszczyński utalentowany naukowiec konstytucjonalistyczny o aktywnej pozycji społecznej i politycznej. Omówiono najważniejsze dzieła naukowca, poświęcone głównie zagadnieniom historycznym i prawnym, badanym pod kątem przywrócenia niepodległości państwa polskiego. Szczególną uwagę przywiązuje się do jego działań edukacyjnych wśród lwowskich studentów, obejmujących bieżące zagadnienia polityki międzynarodowej, w szczególności roli Ligi Narodów.

**Alicja Dorabialska (1897–1975) – pierwsza kobieta na stanowisku
profesora polskich uczelni technicznych**

Maria Pawłowska

Uniwersytet Jagielloński

Przypomnienie najważniejszych wydarzeń i nazwisk uczonych związanych z rozwojem nauk chemicznych było punktem wyjścia do zaprezentowania sylwetki Alicji Dorabialskiej, uczennicy i asystentki profesora Wojciecha Świętoślawskiego w Zakładzie Chemii Fizycznej Politechniki Warszawskiej, stypendystki w laboratorium Marii Skłodowskiej-Curie w Paryżu, profesora chemii w Katedrze Chemii Fizycznej Politechniki Lwowskiej, wykładowcy na tajnych kompletach akademickich w okupowanej przez Niemców Warszawie, organizatorki i pierwszego dziekana Wydziału Chemicznego nowo utworzonej Politechniki Łódzkiej.

Szczególną uwagę zwrócono na działalność A. Dorabialskiej we Lwowie, przypomniano jaką rolę odegrał marszałek Piłsudski w zatrudnieniu uczoney w Katedrze Chemii Fizycznej Politechniki Lwowskiej i jak lwowskie środowisko naukowe przyjęło do swojego grona kobietę-profesora.

Kolejny fragment wystąpienia dotyczy Katedry Chemii Fizycznej na Politechnice Łódzkiej, która dzięki kierującej nią przez 23 lata prof. A. Dorabialskiej, stała się wybitnym, znanym w kraju i za granicą ośrodkiem naukowym, cenionym przede

wszystkim w związku z prowadzonymi tam badaniami radiochemicznymi. Prof. Alicja Dorabalska była wybitnym naukowcem, jednak szczególnie ceniono ją jako wspaniałego nauczyciela i wychowawcę; odważnego i niezależnego, a przede wszystkim dobrego, człowieka.

Pani profesor była członkiem Towarzystwa Naukowego we Lwowie, członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Chemicznego, w latach trzydziestych działała w Stowarzyszeniu Kobiet z Wyższym Wykształceniem i była prekursorką ruchu feministycznego w odrodzonej Polsce.

Alicja Dorabalska jest autorką 128 publikacji naukowych, wydała 22 obszerne publikacje biograficzne o swoich poprzednikach naukowych, jest współautorką kilku książek naukowych i powieści autobiograficznej „Jeszcze jedno życie”, w której zawarła nie tylko informacje o swojej ścieżce naukowej, ale również wiele szczegółów biograficznych dotyczących osób, z którymi współpracowała w Warszawie, Paryżu, Pradze, Lwowie i Łodzi.

Profesor Alicja Dorabalska do końca życia pozostała wierna ślubowaniu złożonemu podczas nominacji na stanowisko profesora Politechniki Lwowskiej: *Nie dla marnego zysku ani pustej sławy*. Jednak dziś wydaje się być postacią nieco zapomnianą. Dlatego warto sięgnąć do jej niezwyklej biografii i przypomnieć najważniejsze fakty z jej życia, zwłaszcza, gdy zajmujemy się naszą wspólną, polską i ukraińską historią nauk technicznych.

Laboratorium Maszynowe Politechniki Lwowskiej: od idei tworzenia do zakończenia budowy

Julia Kurdyna

Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

Na podstawie analizy źródeł archiwalnych odtworzono chronologiczny przebieg budowy Laboratorium Maszynowego w Szkole Politechnicznej we Lwowie które rozpoczęło pracę w 1927 r. Ustalono, że pomysł budowy nowego laboratorium od 1908 r. był przedmiotem aktywnych dyskusji profesorów jako miejsce które miało stać się zarówno podstawą praktycznego szkolenia studentów, jak i instytucją badawczą. Ogólny postęp techniczny, a w szczególności intensywny rozwój wyższej szkoły technicznej stał się impulsem do dalszego działania. Problem znalezienia odpowiedniego placu pod budowę znacznie utrudnił realizację idei tworzenia laboratorium. Ciąg wydarzeń z lat 1908–1927 stanowi główny temat referatu.

Udział profesorów Politechniki Lwowskiej w odbudowie i rozwoju Politechniki Gdańskiej

Barbara Ząbczyk-Chmielewska

Politechnika Gdańska

W maju 2020 roku mija 75 rocznica przekształcenia politechniki Gdańskiej w polską akademicką uczelnię techniczną. Decyzja dotycząca odbudowy Politechniki i rozpoczęcia nauki po zakończeniu działań wojennych została podjęta na początku 1945 r. W dniu 5 kwietnia 1945 r. przybyła do Gdańska delegacja Ministerstwa Oświaty, której zadaniem było zabezpieczenie, zorganizowanie i uruchomienie opuszczonej politechniki. Dekretem Rady Ministrów KRN z dnia 24 maja 1945 r. powołano Politechnikę Gdańską – największą uczelnię techniczną Polski północnej. W październiku 1945 r. rozpoczęto naukę na sześciu wydziałach.

Powojenni twórcy Uczelni, pochodzili z różnych środowisk naukowych, przede wszystkim z Politechniki Lwowskiej, Politechniki Warszawskiej i Uniwersytetu Wileńskiego, w tym wielu wybitnych profesorów, często z ogromnym dorobkiem naukowym i zawodowym oraz fachowców w dziedzinie przemysłu i życia gospodarczego. Przybywając do Gdańska rozpoczęli trudne dzieło tworzenia polskiej Politechniki Gdańskiej. Wszyscy oni włączyli się do prac przy odbudowie uczelni, przenosząc doświadczenie i tradycje, które kształtowały Uczelnię w pierwszych latach jej działalności.

W grupie naukowców ze Lwowa, którzy związali swoją przyszłość z Gdańskiem byli pierwszy rektor i organizator naukowy Politechniki prof. Stanisław Łukasiewicz oraz prorektor prof. Edward Geisler. Organizatorami wydziałów i ich pierwszymi dziekanami zostali: prof. Marian Osiński (Wydział Architektury), prof. Włodzimierz Wawryk (Wydział Chemiczny), prof. Karol Pomianowski (Wydział Inżynierii Lądowej i Wodnej), prof. Kazimierz Kopecki (Wydział Elektryczny), prof. Karol Taylor (Wydział Mechaniczny), prof. Aleksander Rylke (Wydział Budowy Okrętów).

Organizatorami i pierwszymi Kierownikami Katedr byli m.in.: Prof. Witold Minkiewicz, specjalista od architektury monumentalnej; prof. Karol Pomianowski, wybitny uczyony w dziedzinie hydrologii i hydrauliki. Największy Wydział Mechaniczny tworzyli m.in.: prof. Maksymilian Tytus Huber, światowej sławy uczyony, badacz teorii sprężystości; prof. Adolf Polak, twórca konstrukcji urządzeń okrętowych; prof. Robert Szewalski, specjalista energetyki cieplnej; prof. Władysław Floriański, inżynier budowy maszyn.

Profesorowie i absolwenci Politechniki Lwowskiej mieli znaczący udział w odbudowie i rozwoju Politechniki Gdańskiej, tworzeniu kadry naukowej, kształceniu kadr technicznych. Rozwijali polski przemysł okrętowy, chemiczny, farmaceutyczny, spożywczy, elektrotechniczny i elektroniczny, energetykę i transport. Tworzyli koncepcje odbudowy Gdańska i kierowali odbudową oraz historyczną rekonstrukcją

zniszczonego miasta. Prace dotyczące budownictwa obiektów hydrotechnicznych, wręcz warunkowały rozbudowę i budowę polskich portów, dróg i elektrowni wodnych. To właśnie ich wychowankom i współpracownikom przypadło w udziale kształcenie dalszych pokoleń inżynierów.

Wyższość szkolnictwa wyższego? Dyskursy architektoniczne i „bitwy” o honor na przykładzie Lwowa pod berłem Habsburgów (1870–1918)

Olha Zareczniuk

Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej, Lwów

Szkolnictwo wyższe powstało w epoce Oświecenia na co szczególny wpływ miał proces industrializacji. Wówczas edukacja była w dużej mierze uważana za czynnik warunkujący lepszą przyszłość dla osoby kształcącej się i społeczeństwa jako całości. Analizując dyskursy architektoniczne w prasie na przykładzie Lwowa pod berłem Habsburgów drugiej połowy XIX i początku XX wieku, dochodzę do wniosku, że ówczesne dyskusje na temat jakości architektury, głównie w kręgach zawodowych, miały u podstaw kwestie statusu społecznego absolwentów wyższych szkół technicznych, a także państwowe praktyki licencyjne w dziedzinie architektury i budownictwa, które nie sprzyjały architektom z wyższym wykształceniem. Biorąc pod uwagę różnicę między licencjami „koncesjonowany budowniczy”, „rządowo upoważniony architekt”, „koncesjonowany majster murarski”, podnoszę szersze pytanie o regulacje państwowe w tej dziedzinie i rolę jaką powinno odgrywać wyższe wykształcenie techniczne.

Pomiędzy Lwowem, Przemyślem i Krakowem

Janusz Bator

Oddział Stowarzyszenia Elektryków Polskich, Przemyśl

Jan Jakub Stock (1881–1925) – wybitny fizyk, naukowiec, który połączył trzy najważniejsze galicyjskie miasta okresu I wojny światowej. Urodził się w wielodzietnej rodzinie w Dobromilu niedaleko Przemyśla. W Przemyślu ukończył Gimnazjum i skierował swe zainteresowania w kierunku matematyki i rozwijającej się wówczas fizyki. Studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu we Lwowie, gdzie uzyskał tytuł doktora filozofii. Pozostał wierny swym zainteresowaniom w zakresie fizyki. Pracował jako asystent w Zakładzie Fizyki Uniwersytetu we Lwowie. Po uzyskaniu habilitacji z fizyki wykładał mechanikę ogólną na Politechnice Lwowskiej. Po wybuchu

wojny w 1914 r. został zmobilizowany do Twierdzy Przemyśl i po jej upadku w marcu 1915 r. trafił do rosyjskiej niewoli. Wrócił z niej w 1918 r. W maju 1919 r. otrzymał nominację na stanowisko profesora zwyczajnego powstającej wówczas Akademii Górniczej w Krakowie, gdzie prowadził Katedrę Fizyki. Wykładał także na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Turystyczne środowisko akademickie Lwowa, w Galicji w XIX i XX wieku. Profesorowie, absolwenci i studenci Politechniki Lwowskiej zaangażowani w działalność turystyczną, taternicką i narciarską Lwowa przełomu stuleci

Beata Przewoźnik

Uniwersytet Śląski

Począwszy od XVI wieku Lwów był znaczącym w skali Rzeczypospolitej ośrodkiem kultury i nauki. W okresie zaborów, w posiadającej autonomię Galicji Polacy korzystali ze znacznie większych swobód niż pod innymi zaborami. A Lwów, z łaski Habsburgów, jako stolica Galicji był w owym czasie jednym z najbardziej otwartych i europejskich ze wszystkich polskich miast. Tu najwcześniej docierały nowinki z całego świata. Nic więc dziwnego, że wkrótce Lwowiacy stali się pionierami nowych dyscyplin a Lwów odegrał doniosłą rolę w kształtowaniu się na ówczesnych ziemiach polskich pierwszych organizacji sportu, turystyki i taternictwa, był kolebką polskiego narciarstwa. Referat przedstawia specyficzną sytuację Lwowa, jako miejsca pozwalającego rozwijać się szeroko rozumianej turystyce i taternictwu. Światowy klimat zakładania towarzystw i klubów turystycznych i wysokogórskich w Europie i na świecie (1857 AC, 1869 DAV.....) dociera również do Lwowa i owocuje powstaniem: Galicyjskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (19.03.1873) wraz z pierwszymi oddziałami w Stanisławowie (1876), Kołomyi (1877), i Lwowie (1883), Himalay Club (1904), Akademickiego Klubu Turystycznego (1906) czy Karpackiego Towarzystwa Narciarskiego (1907).

Wśród aktywnych członków tych organizacji i osób czynnie wspierających ruch turystyczno-taternicki były osoby związane ze Lwowem: miejscem urodzenia (Mieczysław Lerski, Zdzisław Dziędzielewski-Kirkin, Tadeusz Ostrowski), miejscem zamieszkania, czy miejscem studiów (Kazimierz Świtalski – Akademia Lwowska) lub miejscem pracy (Marian Smoluchowski). Wśród nich szczególną uwagę poświęcono osobom związanym z Politechniką Lwowską: zarówno profesorom (Zygmunt Aleksander Klemensiewicz, Roman Kordys), absolwentom (Jakub Bujak-1930, dr 1937r.; Jadwiga Pierzalanka, Mieczysław Lerski, Jerzy Maślanka, Maksymilian Dudryk-Darlewski Max), czy studentom (Kazimierz Panek, Tadeusz Ostrowski).

Międzynarodowa współpraca Lwowskiego Instytutu Politechnicznego (w latach 1940–1989)

Iryna Gnidyk

Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

Referat przedstawia kierunki i formy współpracy międzynarodowej Politechniki Lwowskiej w okresie radzieckim na podstawie źródeł archiwalnych. Przeprowadzono analizę porównawczą dynamiki rozwoju współpracy międzynarodowej, jej kierunków i priorytetowych zagadnień, pracy dziekanatu ds. obsługi studentów zagranicznych (statystyki, podział według wydziałów i specyfiki organizacji nauczania) Analizą objęto także udział Lwowskiego Instytutu Politechnicznego w międzynarodowych wystawach naukowych i technicznych Związku Radzieckiego oraz współpracę badawczą profesorów uniwersyteckich z ich zagranicznymi kolegami.

Praca naukowa w Lwowskim Instytucie Politechnicznym w okresie radzieckim: organizacja procesu, formy działalności, kierunki badań

Rostysław Melnyk

Uniwersytet Narodowy „Lwowska Politechnika”

W referacie przedstawiono zakres badań prowadzonych w Lwowskim Instytucie Politechnicznym w pierwszych latach po zakończeniu II wojny światowej. Uwzględniono podstawowe etapy powstawania i rozwoju działalności badawczej instytucji w okresie radzieckim, w szczególności przedstawiono organizację procesu naukowego, analizowano formy pracy badawczej, scharakteryzowano główne kierunki badań. Szczególną uwagę zwrócono na osiągnięcia naukowe Politechniki Lwowskiej i ich wkład w rozwój nauki narodowej w latach 1940–1989.

Sekcja II

Spuścizna historyczna, archiwalia, aktualny stan i perspektywy rozwoju

Prace założycieli wydziałów elektrycznych wyższych szkół technicznych w Polsce w bibliotekach. Wybrane przykłady

Renata Frączek

Politechnika Śląska

Początki edukacji technicznej w Polsce sięgają 1826 roku. Dzięki staraniom ks. Stanisława Staszica powstała szkoła przygotowująca do studiów technicznych. Najstarszą szkołą politechniczną była trzyletnia Lwowska Akademia Techniczna, powstała w roku 1844. Właśnie tam rozpoczęli działalność późniejsi profesorowie, założyciele lub reformatorzy innych uczelni technicznych w Polsce. Byli to: Kazimierz Idaszewski, Waław Gunther, Roman Kurdziel, Jarosław Kuryłowicz, Paweł Jan Nowacki, Andrzej Jellonek, Zbigniew Siciński, Andrzej Kordecki, Konstanty Wołkowiński (Politechnika Warszawska); Tadeusz Malarski, Stanisław Fryze, Konstanty Bielański, Franciszek Szymik, Andrzej Kamiński, Tadeusz Zagajewski, Antoni Plamitzer (Politechnika Śląska); Łukasz Dorosz, Kazimierz Kopecki, Zenon Jagodziński, Zbigniew Woynarowski (Politechnika Łódzka); Bronisław Sochor, Stanisław Dzierzbicki (Politechnika Gdańska); Artur Metal, Bolesław Bielecki (Politechnika Poznańska); Stanisław Bładowski, Jan Barzyński, Władysław Kołek, Stanisław Kurzawa (Politechnika Krakowska). Niektóre publikacje pionierów polskiej elektrotechniki wpływały na jej rozwój przez wiele lat, stanowiąc kanon lub, innymi słowy, klasykę literatury elektrotechnicznej. O znaczeniu osiągnięć naukowych pionierów polskiej elektrotechniki świadczą cytowania ich dzieł zarejestrowane w międzynarodowych bazach danych. Wiele tych prac udostępniają biblioteki cyfrowe, są one również przechowywane w formie tradycyjnej w zasobach bibliotek wyższych uczelni technicznych. W prezentacji przedstawione zostaną wybrane przykłady bibliotek cyfrowych prezentujące dzieła założycieli wydziałów elektrycznych wyższych szkół technicznych, a także ich wpływ na rozwój elektrotechniki.

Projekt EDT (Europejskie Dziedzictwo Techniczne): cel-realizacja-produkt-rezultat

Dorota Buzdygan, Marek M. Górski

Politechnika Krakowska

Projekt EDT (Europejskie dziedzictwo cyfrowe – upowszechnianie historycznych i współczesnych publikacji z zakresu nauk technicznych w innowacyjnym środowisku informatycznym) zakładał cyfrowe udostępnienie zasobów Biblioteki PK m.in. z tzw. kolekcji „Lwowiana”. Kolekcję tę tworzą publikacje wydane od końca XIX do połowy XX wieku we Lwowie lub Lwowa dotyczące. Obejmuje ona głównie podręczniki z różnych dziedzin technicznych, ale także przewodniki turystyczne i literaturę piękną. W dużej części autorami publikacji są wykładowcy Politechniki Lwowskiej. W prezentacji przedstawiono: (1) założenia/cele projektu EDT, (2) jego przebieg, w tym m.in. założony na etapie planowania harmonogram rzeczowo-finansowy oraz jego rzeczywistą realizację, przyjęte procedury zarządzania projektem, działania związane z promocją samego projektu i jego rezultatów, (3) produkty projektu: bazę unikatowych zasobów nauki – Kolekcję EDT i system Redo oraz (4) rezultaty projektu określone również wskaźnikami projektu oraz tzw. rezultaty miękkie.

Dzieła i proveniencje architektów, budowniczych i inżynierów związanych z Politechniką Lwowską. Zarys problematyki na podstawie badań zbioró(a)w Biblioteki Politechniki Krakowskiej sprzed 1945 roku

Agnieszka Górską, Anna Kraus

Politechnika Krakowska

Artykuł ma na celu omówienie podręczników, opracowań naukowych i grafik autorstwa architektów, budowniczych i inżynierów wywodzących się z Politechniki Lwowskiej zachowanych w zbiorach Biblioteki Politechniki Krakowskiej.

Charakterystyka będzie miała formę analizy zasobów biblioteki, wspomaganymi badaniami źródłowymi. W opracowaniu skupiono się wyłącznie na zbiorach sprzed 1945 roku. Najciekawsze publikacje zostaną omówione pod względem ich wartości historycznej i merytorycznej. Osobno zostaną zaprezentowane liczne znaki proveniencyjne twórców ze środowiska architektoniczno-budowlanego, których rodowody naukowe związane są z lwowską uczelnią.

Poruszone zagadnienie posłużyło jako przykład do podkreślenia kontynuacji lwowskich tradycji akademickich na krakowskiej uczelni. Biblioteka PK poprzez swoje działania i realizowane projekty przyczynia się do poszanowania, ochrony i upowszechnienia zachowanej w swoim księgozbiorze lwowskiej spuścizny naukowej.

Akademia Górnicza w Krakowie i Politechnika Lwowska: współredagowanie studenckiego „Życia Technicznego” w latach 1933–1939

Małgorzata Krawczyk

Akademia Górniczo-Hutnicza. Kraków

W referacie opisano zagadnienia publikowania i współredagowania tekstów przez studentów dwóch galicyjskich uczelni technicznych w okresie II Rzeczypospolitej: Akademii Górniczej w Krakowie i Politechniki we Lwowie na łamach periodyku „Życie Techniczne” w latach 1933–1939.

Po zakończeniu wojny i uzyskaniu niepodległości po 1918 r. założono Akademię Górniczą w Krakowie w 1919 r. Studenci musieli zmierzyć się z różnymi trudnościami: ekonomiczno-bytowymi i rozpocząć organizację swojego środowiska akademickiego w uczelni. Podkreślono pilną potrzebę pisania i wydawania podręczników do nauki w nowo powstałej uczelni górniczej. Literatura z tej dziedziny była dostępna w j. niemieckim i związana była z ówczesnymi ośrodkami górniczymi na terenach Czech, Niemiec i Francji.

Studenci zakładali liczne organizacje studenckie: koła, sekcje, stowarzyszenia, m.in. zajmujące się nie tylko społeczną integracją wewnątrz, ale i na zewnątrz Akademii. Tą drogą możliwe było nawiązanie współpracy w dziedzinie upowszechniania wiedzy poprzez działalność wydawniczą. O ile możliwe było prowadzenie działalności skryptowej, nie wydawano własnego czasopisma. Możliwość popularyzowania wiedzy pojawiła się w 1933 r., na łamach periodyku wydawanego przez młodzież akademicką Politechniki Lwowskiej pt. „Życie Techniczne”.

Do grona redaktorów dołączyli również reprezentanci trzech innych uczelni technicznych: Politechniki w Warszawie i Politechniki w Wolnym Mieście Gdańsku oraz Akademii Górniczej w Krakowie. Od tego momentu rozpoczęła się interesująca współpraca, która z historycznej perspektywy budzi refleksję: „jak oni to robili?” Wiemy, że praca redakcyjna odbywała się zarówno w rodzimej redakcji we Lwowie, jak również w trzech innych redakcjach odległych od siebie bez możliwości wykorzystania aktualnie stosowanych nowych technologii.

Tyle refleksja, bowiem celem skupienia uwagi czytelnika ma być współdziałanie w redagowaniu pisma przez górniczą społeczność akademicką: popularyzowanie osiągnięć naukowych, oraz ukazywanie ówczesnych nowinek technicznych, a także inne ciekawe informacje absorbujące ówczesne środowisko wszystkich techników.

Walizka ze Lwowa. Dokumenty oraz pamiątki profesorów Politechniki Lwowskiej w zbiorach Sekcji Historycznej Biblioteki Politechniki Gdańskiej

Magdalena Jaszczka

Politechnika Gdańska

Niniejszy artykuł charakteryzuje spuścizny archiwalne oraz obiekty historyczne zachowane po pracownikach naukowych Politechniki Lwowskiej (zatrudnionych na uczelni przed 1939 r., jak i w czasie jej funkcjonowania podczas II wojny światowej), które obecnie są przechowywane w zbiorach Sekcji Historycznej Politechniki Gdańskiej. Na skutek powojennego układu granic oraz repatriacji w latach 1945–1946, dotychczasowi pracownicy politechniki we Lwowie wyjechali do Polski. W nowej rzeczywistości uruchamiali odradzające się ośrodki naukowe, między innymi w Gdańsku.

Wyabstrachowane ze spuścizn osobowych profesorów dokumenty dotyczą okresu przedwojennego i wojennego. W głównej mierze dotyczą pracy zawodowej na Politechnice Lwowskiej, wśród nich znajduje się jednak szereg dokumentów dotyczących różnych aspektów życia ich właścicieli. Są to dokumenty osobowe, świadectwa edukacji, zaświadczenia dotyczące służby wojskowej, pamiątki rodzinne, zapiski o charakterze prywatnym, wreszcie dokumenty wydane przez radzieckie i niemieckie władze okupacyjne. Zbiór ten, mimo że niepełny, pozwala wysnuć pewne wnioski na temat losów lwowskiego środowiska naukowego w czasie II wojny światowej oraz realiów życia w okupowanym mieście. Jest także materialnym śladem dowodzącym ciągłości tradycji naukowych pomiędzy Politechniką Lwowską a Politechniką Gdańską.

Dziedzictwo naukowe z zakresu rolnictwa Akademii Rolniczej w Dublanach i Wydziału Rolniczo-Leśnego Politechniki Lwowskiej (koniec XIX – pierwsza połowa XX wieku): na podstawie badań zbiorów książek rzadkich Biblioteki Naukowej Narodowego Uniwersytetu Rolniczego

Andrzej Kopytko, Ludmyła Pynda

Narodowy Uniwersytet Rolniczy, Lwów-Dublany

Artykuł analizuje kierunki i formy badań naukowych przedstawicieli inżynierii rolniczej Akademii Rolniczej oraz Wydziału Rolniczo-Leśnego Politechniki Lwowskiej (Dublany pod Lwowem). W pracy wykorzystano materiały starych druków i rzadkich publikacji, które odzwierciedlają wyniki badań wiodących naukowców w dziedzinie inżynierii

rolniczej wyżej wymienionych instytucji badawczych i edukacyjnych (Tadeusza Rylskiego, Kazimierza Ajdukewicza, Tadeusza Gołogórskiego, Czesława Kanafojskiego, Gabriela Sokolnickiego, Michała Wójcickiego, Tadeusza Swieżawskiego).

Muzeum Geologiczne Iwano-Frankowskiego Narodowego Instytutu Nafty i Gazu

Tetiana Maksymiw, Gałyna Bodnar

Iwano-Frankowski Narodowy Instytut Nafty i Gazu

Muzeum Geologiczne Iwano-Frankowskiego Narodowego Instytutu Nafty i Gazu w pod względem bogactwa, różnorodności i reprezentacji zbiorów minerałów, np. skał, skamieniałości jest jednym z najlepszych muzeów w Europie. W ciągu ponad 140 lat istnienia w muzeum zebrano ponad 10 000 okazów z całego świata, z których wiele należy do unikatowych i które cieszą się dużym zainteresowaniem w środowisku zawodowym.

Założycielem muzeum był znakomicie wykształcony, utalentowany geolog i naukowiec Julian Niedźwiedzki, który urodził się 18 października 1845 r. w Przemyślu. Studiował na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wiedeńskiego. W 1873 r. Julian Niedźwiedzki, pracując na Wydziale Mineralogii i Geologii Akademii Technicznej we Lwowie, rozpoczął prace nad usystematyzowaniem okazów znajdujących się już na wydziale i tworzeniem zbiorów muzealnych. Ten rok jest uważany za rok założenia Muzeum Geologicznego.

Specjalne księgi, które rejestrowały informacje o eksponatach, zostały zachowane do dziś i stanowią dowód autentyczności i wyjątkowości zgromadzonych eksponatów. Zakupione zostały m.in. w Bonn, Paryżu, Wiedniu, Nowym Jorku, Freiburgu, Dreźnie, Strasburgu, Filadelfii. Kolekcje muzeum uzupełniano zakupem okazów z wypraw, wystaw i od osób prywatnych. Wiele rzadkich i cennych okazów z różnych regionów świata przekazali muzeum prywatni kolekcjonerzy.

Na początku II wojny światowej muzeum zajmowało znaczące miejsce wśród przyrodniczych muzeów w Europie. Od 1939 r. Muzeum Geologiczne stało się jednostką strukturalną Lwowskiego Instytutu Politechnicznego. Niestety w czasie wojny część eksponatów zaginęła. W 1963 r. utworzono nowy wydział naftowy w strukturze Lwowskiego Instytutu Politechnicznego z siedzibą w Stanisławowie (obecnie Iwano-Frankowsk). W celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia studentów Muzeum Geologiczne zostało włączone w struktury wydziału. Dziś muzeum znajduje się w głównym gmachu Iwano-Frankowskiego Narodowego Instytutu Nafty i Gazu.